

การบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา Participatory Budget Management of Group 4 Schools in Nakhonratchasima Provincial Administrative Organization

ธนาพร ศิริมัน (Tanapron Sirimun) *

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (Thanomwan Prasertcharoensuk, Ph.D.) **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา และ 3) เพื่อศึกษาและหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยทำการศึกษาจากประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้างานแผนงาน หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระและครูผู้สอนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการจัดทำงบประมาณ ด้านการอนุมัติงบประมาณ และด้านการควบคุมงบประมาณ
2. สภาพปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวน และการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข
3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วม พบว่า ควรมีการกำหนดขอบข่าย หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมการบริหารสถานศึกษาและการบริหารงบประมาณให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: การบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วม การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ การปรับปรุง

Keywords: Participatory Budget Management, Plan, Do, Check, Action

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The purposes of the study were: 1) to study the participatory budget management of group 4 schools in Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization, 2) to study the problems, obstacles and suggestions of the participatory Budget Management of group 4 schools in Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization and 3) to study and find out the ways to improve and develop the participatory budget management of group 4 schools in Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization. Data collected by using questionnaires were analyzed by applying a read-made computer program to find out the percentage, the mean, and the educational institution administrators under Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization, the chairman of the board of Basic Educational institution, the head of planning, the heads of 8 core subject departments, and the teachers under Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization. The results of the study were found that:

1. In general, the participatory budget management in educational institution was at the high level; the budget administration, the budget management, the budget approval, and the budget control were placed respectively.

2. In general and in each and every aspect, the participatory budget management in educational institution was at the high level; the participation in planning, the participation in performing, the participation in auditing and reviewing, and the participation in revising were placed respectively.

3. The determination of scope, function of the participatory budget management committee, and the clearly concrete budget management should be included as he ways to develop the participatory budget management.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา เป็นแนวทางการบริหารและจัดการศึกษา ที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังหน่วยปฏิบัติและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้านรวมทั้งด้านการศึกษา ซึ่งได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 289 วรรคสอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษา อบรม และฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ มาตรา 80(4) รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนการกระจายอำนาจ เพื่อองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนาและเอกชน จัดและให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (ราชกิจจานุเบกษา, 2550)

องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยกำหนดให้มีกฎหมายและต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 มีหลักการและกระบวนการจัดการศึกษาที่เน้นให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในด้านวิชาการงบประมาณ

การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่กำกับดูแลเฉพาะด้านการ กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาสนับสนุน ทรัพยากรและติดตามตรวจสอบและประเมินผลการศึกษา ศาสตร์และวัฒนธรรมเท่านั้น (สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์, 2544)

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งคณะกรรมการการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) ขึ้นมา เมื่อ พ.ศ. 2543 ได้มีการเคลื่อนไหวคัดค้านการถ่ายโอน การศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากกลุ่มผู้นำ องค์กรครู คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงศึกษาธิการ ชะลอการถ่ายโอนการจัดการศึกษาให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จนกระทั่งเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2548 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้มีการถ่ายโอนภารกิจ ด้านการศึกษา ไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการให้เป็นไป ตามความสมัครใจทั้งสองฝ่าย รวมทั้งคำนึงถึงความพร้อม ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คุณภาพการศึกษาและประโยชน์ ที่นักเรียนจะได้รับเป็น สำคัญและให้มีการติดตามประเมินผลในการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลังการถ่ายโอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) ปัญหาการบริหารการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือไม่มีคณะกรรมการ บริหารการศึกษาของท้องถิ่น โดยเฉพาะท้องถิ่น ขาดความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การบริหาร งบประมาณและการเงิน รวมทั้งด้านแผนงาน การพัฒนา หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และรายได้ ไม่เพียงพอ ต้องพึ่งงบประมาณจากส่วนกลาง ผู้บริหาร ส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา และขาดการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของกัลยาณีธนาสุวรรณ (2549; หน่วยศึกษา นิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเสิงสาง, 2550; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้ยื่น ประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2549 ผลจากการประเมินความพร้อมในการจัด การศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้คะแนน 2.91 จากคะแนนเต็ม 3 ทำให้องค์การ

บริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาสามารถจัดการศึกษา ได้ทุกระดับตามเกณฑ์ การประเมินของกระทรวง ศึกษาธิการ ซึ่งมีสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาแสดง ความประสงค์ขอย้ายโอนจำนวนทั้งสิ้น 101 โรงเรียน และผ่านความสมัครใจถ่ายโอน 67 โรงเรียน ซึ่งปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้สถานศึกษาระดับมัธยม ศึกษา ถ่ายโอนมาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมาจำนวน 58 โรงเรียน (กองการศึกษา ศาสตร์และ วัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา, 2551) นับเป็นจังหวัดที่มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาถ่ายโอนไป สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด โดยการ ถ่ายโอนภาระงาน ด้านการจัดการศึกษาระยะแรกมีปัญหาคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้บริหารและ ครูบางส่วนไม่ขอย้ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะยังไม่มั่นใจในเรื่องผลกระทบด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ ผลกระทบเรื่องการบริหารจัดการ อันเนื่องมาจาก ความไม่ชัดเจนของคณะกรรมการการศึกษาที่มีศักยภาพ ในการบริหารการศึกษาท้องถิ่นและแผนการจัดการ ศึกษาที่แสดงความพร้อมด้านงบประมาณด้านบุคลากร และด้านการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจงจิต กอสูงเนิน (2552) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการพัฒนา การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาที่ ถ่ายโอนไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า สภาพการบริหารงบประมาณในภาพรวมอยู่ใน ระดับมากและมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ตามขนาดของโรงเรียน ด้านการเสนอขอของงบประมาณ ควรเตรียมการพิจารณาอนุมัติแผนงานโครงการ การโอน และการเบิกจ่ายงบประมาณให้เร็วกว่านี้ เนื่องจากต้อง ตั้งเป็นข้อบัญญัติและผ่านการประชุมสภาจังหวัด ทำให้โรงเรียนขาดงบประมาณในการใช้จ่ายในช่วงที่รอ ข้อบัญญัติ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการ บริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดนครราชสีมา เพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

การวางแผน ปรับปรุง และการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาและหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วม หมายถึง สภาพการณ์ที่ผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณการบริหารงบประมาณ และการควบคุมงบประมาณ อีกทั้งมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติ การตรวจสอบและทบทวน และการปรับปรุงแก้ไข
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความจำเป็น แผนปฏิบัติการประจำปี ที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ การกิจ เป้าหมาย สภาพความสำเร็จ วิธีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ แหล่งเรียนรู้ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร ผู้ปกครองชุมชน การจัดสรรงบประมาณและการใช้ทรัพยากร ที่มีประสิทธิภาพ
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินตามแผนปฏิบัติการประจำปีที่กำหนดไว้ รวมถึงการกำกับ ติดตาม การดำเนินงาน/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
4. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการกำกับ ติดตามการดำเนินงานของ

โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลในการปฏิบัติงาน และนำข้อมูลหรือผลการดำเนินงานมาสรุปผลว่าดำเนินไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใดและหาทางแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานต่อไป

5. การมีส่วนร่วมในการปรับปรุง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลความสำเร็จของการบริหารงบประมาณของโรงเรียน เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาต่อไป
6. การจัดทำงบประมาณ หมายถึง การเตรียมข้อมูล แผนงาน โครงการ รายงานทางการเงิน การจัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
7. การอนุมัติงบประมาณ หมายถึง ขั้นตอนการพิจารณาของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการอนุมัติร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
8. การบริหารงบประมาณ หมายถึง การควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนงานและโครงการที่ได้รับอนุมัติงบประมาณ เพื่อป้องกันการรั่วไหลโดยการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน
9. การควบคุมงบประมาณ หมายถึง การตรวจสอบ กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ ในการใช้เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 9 คน หัวหน้างานแผนงาน จำนวน 9 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จำนวน 72 คน และครูผู้สอนจำนวน 259 คน รวมทั้งสิ้น 358 คน
 - 2) กลุ่มตัวอย่าง เป็นครู จำนวน 259 คน โดยเปิดตาราง Krejcie and Morgan จะได้กลุ่มตัวอย่าง 155 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

- 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษากลุ่มย่อยที่ 4
- 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วม

4. การวิเคราะห์ และ แปลผลข้อมูล

- 1) สภาพการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมวิเคราะห์จาก สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และ 2) วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา โดยหาคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการจัดทำงบประมาณ ด้านการอนุมัติงบประมาณและด้านควบคุมงบประมาณ

1) ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก คือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดการพัสดุและเจ้าหน้าที่การเงิน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับสุดท้าย คือ สถานศึกษารายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบในการโอน การแก้ไขงบประมาณต่าง ๆ

2) ด้านการจัดทำงบประมาณ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก คือ สถานศึกษามีการจัดทำร่างงบประมาณโดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับสุดท้าย คือ สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการและปัญหา ก่อนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

3) ด้านการอนุมัติงบประมาณ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก คือ สถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการพิจารณาเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับสุดท้าย คือ สถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการตรวจสอบความเข้าช้อนของงาน /โครงการก่อนการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ

4) ด้านการควบคุมงบประมาณ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก คือ สถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องรายงานสถานะทางการเงิน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับสุดท้าย คือ สถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการตรวจสอบ กำกับติดตามงบประมาณให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง

2. สภาพปัญหา อุปสรรค การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวน และการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมวิธีดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับสุดท้าย คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ปัญหา สาเหตุและพิจารณาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตามโครงการที่กำหนดไว้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับสุดท้าย คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้กำหนดแผนปฏิบัติการประจำปี

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวน ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปเพื่อกำหนดแผนในการพัฒนาต่อไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับสุดท้าย คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและทบทวน

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากการดำเนินงานตามโครงการส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับสุดท้าย คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของโครงการ

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วม พบว่า ควรมีการกำหนดขอบข่าย หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมการบริหารสถานศึกษาและการบริหารงบประมาณให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม

อภิปรายผลการวิจัย จากการวิจัยสามารถอภิปรายผลที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการจัดทำงบประมาณ ด้านการอนุมัติงบประมาณและด้านการควบคุมงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของสุภารัตน์ อัครพิน (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร โดยศึกษาสภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงบประมาณและหาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ 4 ด้าน คือ ด้านการจัดทำงบประมาณ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการควบคุมงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนครอยู่ในระดับมาก

ปัญหาการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับน้อยและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก 2) สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนครตามความคิดเห็นของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนครที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน 3) สภาพ ปัญหาและประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ที่มีตำแหน่งต่างกันโดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน 1 ด้าน คือ ปัญหาการบริหารงบประมาณด้านการบริหารงบประมาณ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ที่เป็นเช่นนี้เพราะการบริหารงบประมาณเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

2. จากการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวน และการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ; กัลยาณี ธนาสุวรรณ (2549) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริม การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานด้านงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก คือ การจัดระบบการตรวจสอบการใช้เงินงบประมาณตามแผนการกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณตามแผน และการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติในการบริหารงานงบประมาณ ส่วนการดำเนินงาน ด้านงบประมาณอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง 2) สภาพปัญหา และแนวทาง

แก้ปัญหาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสภาพปัญหาด้านงบประมาณ ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณ และการจัดสรรงบประมาณยังไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา 3) สภาพปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาการส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณ ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้านศึกษาน้อยเกินไป การจัดสรรงบประมาณมีความล่าช้าและไม่ทั่วถึง แนวทางการแก้ปัญหาการส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณที่ควรดำเนินการ คือ การจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ให้เพียงพอ ทั่วถึง เท่าเทียมกันและทันกับความต้องการ กำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการวางแผน กำกับ ติดตามและรายงานผลการใช้งบประมาณ 4) สภาพปัญหาการประสานงานการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแนวทางการแก้ปัญหา ปัญหาการประสานงานด้านงบประมาณ ได้แก่ การขาดบุคลากรที่รับผิดชอบการประสานงานด้านงบประมาณโดยตรง ขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ไม่ทันตามกำหนดเวลาและ 5) แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวทางการส่งเสริมด้านงบประมาณ ที่ควรดำเนินการ คือ การจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อการสนับสนุนการจัดการศึกษา การจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่น การวางแผนการใช้งบประมาณที่มีประสิทธิภาพ จัดสรรให้รวดเร็วและทั่วถึง ควรสนับสนุนงบประมาณด้านอาคารสถานที่ด้านศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้มีการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ; รชยา สิริฐานิช (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วม พบว่า ควรมีการกำหนดขอบข่าย หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมการบริหารสถานศึกษาและการบริหารงบประมาณให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2544) ที่กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม (Collaboration) คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครองตัวแทนศิษย์เก่าและตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น และสอดคล้องกับ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547) ที่กล่าวว่า ผลดีของการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ มีส่วนทำให้งานมีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดี ช่วยให้การงานสำเร็จลงได้ในเวลาอันรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา และสถานศึกษาในสังกัด ควรส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการควบคุมงบประมาณและการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข ให้มากที่สุด เพื่อพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2) องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา และสถานศึกษาในสังกัด สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนเพื่อพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและข้อเท็จจริงรวมทั้งแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในเชิงลึกต่อไป

2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหาร
งบประมาณแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา
จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิเช่น
ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน

ผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา
การบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ให้สอดคล้อง
กับความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. (2551). **ลำดับการพัฒนาและ
กลยุทธ์การจัดการศึกษา กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
นครราชสีมา.**
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **การดำเนินการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.**
- กัลยาณี ธนาสุวรรณ. (2549). **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- จงจิต กอสูงเนิน. (2552). **สภาพและแนวทางการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาที่ถ่ายโอน ไปสังกัดองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). **การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียน
เทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- รชยา สิริฐานิช. (2551). **สภาพ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์
เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.**
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. ค้นเมื่อ 17 เมษายน 2551, จาก [http://www.
opdc.go.th/uploads/files/law/constitution2550.pdf](http://www.opdc.go.th/uploads/files/law/constitution2550.pdf)**
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2544). **การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา. ค้นเมื่อ 17 เมษายน 2551, จาก [http://
www.moe.go.th/main2/article-somsak/08.htm](http://www.moe.go.th/main2/article-somsak/08.htm)**
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **รายงานผลการวิจัย เรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนา
นโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.**
- สุภารัตน์ อัครพิน. (2553). **สภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.**
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเสิงสาง. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ค้นเมื่อ 2 มกราคม 2552, จาก[http://www.thaiedresearch.org/result/
detail.php?id=4514](http://www.thaiedresearch.org/result/detail.php?id=4514)**